

Interactieve installatie van Michel Tombroff: 'Alles is identiek aan zichzelf', gevolgd door 'Er bestaat niets dat niet identiek is aan zichzelf', zeggen de neonlichten. © rr

'Wiskunst' met een kwinkslag

EXPO WISKUNDE Kun je wiskunde beleven? In Bozar Lab bieden kunstenaars een zintuiglijke ervaring van wat in se zuivere geestesarbeid is. Of ze vermommen hun creaties als wiskunde en steken de draak met de dolgedraaide wereld.

Order of operations

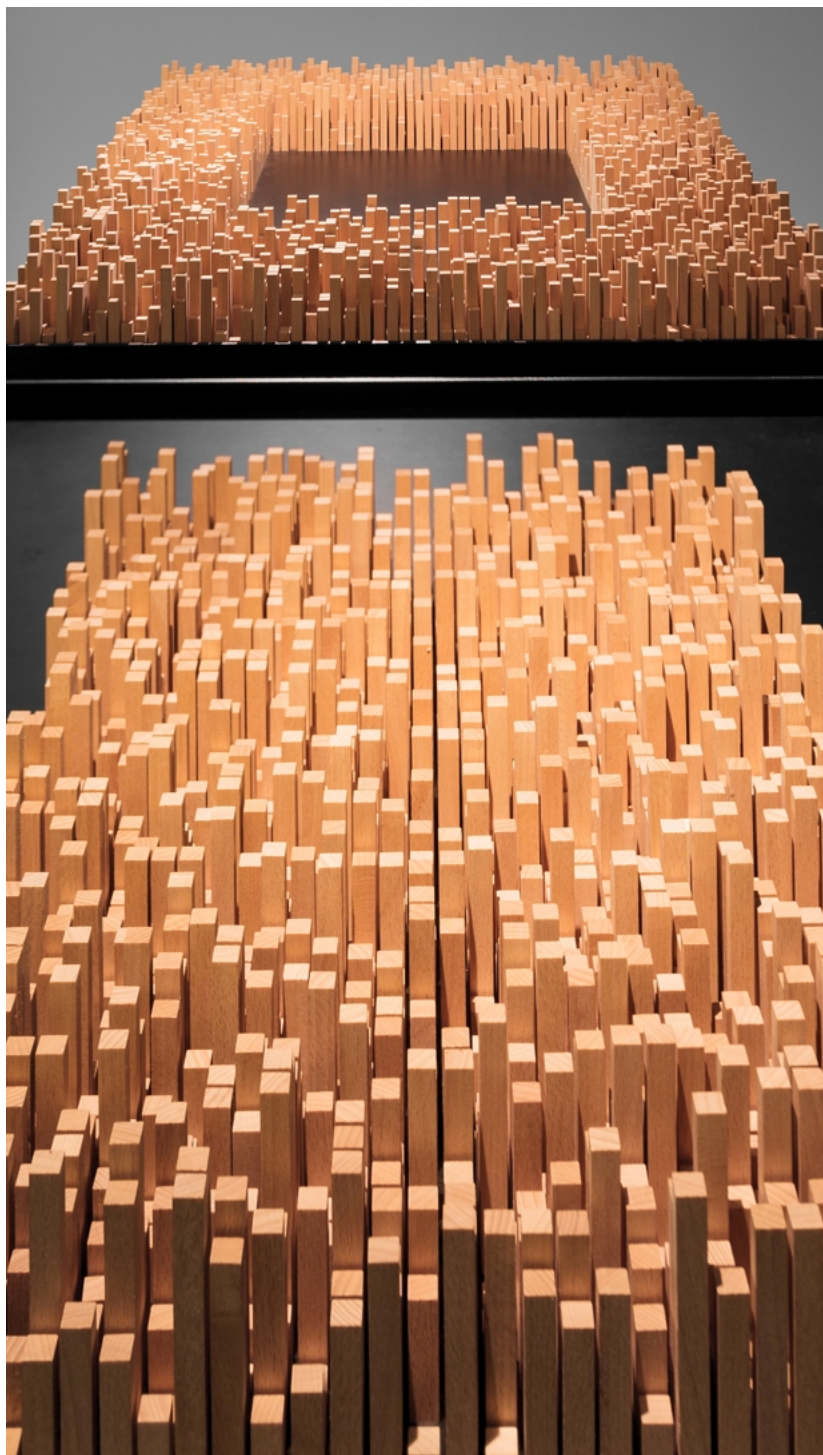
Bozar Brussel
Nog tot 11/7
★★★☆☆

In de kleine tentoonstelling *Order of operations* staat niet de kunst, maar de wiskunde centraal. De geëxposeerde objecten – sculpturen, schetsen, foto's, film en geluid, maar ook textiel, origami en architectuur – vormen een perspectief om op een originele en verrassende manier naar wiskunde te kijken. Ze helpen om de abstractie te ontstijgen die zo kenmerkend is voor de wiskunde en die zovelen ontmoedigt of tegenstaat. Maar het abstracte is natuurlijk ook de (moderne) kunst niet vreemd. Het zit dus op het snijvlak tussen wiskunde en kunst, de *wiskunst*.

Toch verschilt de wiskundige abstractie van de artistieke. Waar abstracte concepten zoals getallen en geometrische figuren middelen zijn die door de mens werden bedacht om de realiteit te beschrijven, werpen kunstenaars met abstractie het juk van de zichtbare werkelijkheid af. Zo bezien is het best opmerkelijk, ja zelfs ironisch dat zeventien artiesten zich op vraag van Bozar Lab in het keurslijf van de wiskunde hebben laten dringen. Al doen we daarmee onrecht aan het wiskundige universum dat bevolkt wordt door getallen, vormen, velden, golven, categorieën en dimensies. Dat is onmetelijker en veel meer gedimensioneerd dan het fysische heelal. Veeleer is de natuur ons keurslijf.

Sterkere airbags

In het eerste deel van de tentoonstelling hebben de kunstenaars getracht enkele abstracte wiskundige concepten zintuiglijk voor te stellen. Soms is dat goed gelukt. Neem de visualisering van de decimale expansie van de waarde van de gulden snede, de 'perfecte esthetische verhouding' die wiskundigen maar ook architecten en kunstenaars eeuwenlang heeft gefascineerd. De Brusselaar Michel Tombroff toont mooi hoe die perfectie kan omslaan 'brute' chaos. Hij stelt de eerste 3.000 cijfers na de komma van dit irrationale getal voor

Michel Tombroff verbeeldt cijfers na de komma van de gulden snede. © s. capellari

als hoge of lage houten pilaartjes die als flatgebouwen rondom een lege rechthoek staan. Onbedoeld roept hij daarmee een iconisch architecturaal beeld op: dat van Central Park in New York. Ander objecten missen die originaliteit. Een contra-intuïtief spel met lijnen, vlakken doet al gauw heel Escheriaans aan, en dat is toch een platgetreden pad in de verkenning van de *wiskunst*.

Het leukst zijn toepassingen die in vraag worden gesteld, zoals de hypercomplexe financiële algoritmes achter beurskoersen

Het tweede deel van de expo is gedurfter. Met de objecten wordt ingezoomd op enkele wiskundige toepassingen en welke impact die hebben gehad op de wereld en ons leven. Creaties van de Amerikaanse origamigrootmeester Robert Lang laten zien hoe geometrische principes kunnen vertaald worden naar de werkelijkheid, en hoe ze aan de basis liggen van meer gestroomlijnde vliegtuigen en sterkere airbags.

Maar het leukst zijn de toepassingen die in vraag worden gesteld, zoals de hypercomplexe financiële algoritmes achter de beurskoersen. Het Franse kunstenaarscollectief Rybn ontwikkelde in de plaats daarvan enkele 'dissidente, irrationele algoritmes' die niet zijn gebaseerd op winstbejag, maar op fenomenen die in de verste verte niks met de beurs te maken hebben, zoals de groei van schimmels en bacteriën in de bodem of meldingen van bovennatuurlijke verschijnselen. De grillige grafieken die eruit voortvloeien en die in real time worden bijgewerkt zien er zo echt uit dat je er ongemakkelijk van wordt.

Senne Starckx